

CRIMINALITATEA JUVENILĂ: CAUZE ȘI CONSECINȚE

Olesea CEBOTARI

Doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova,

Chișinău, Republica Moldova

e-mail: olesea.cebotari@justice.md

<https://orcid.org/0000-0003-2604-7870>

Criminalitatea printre rândurile minorilor a trezit totdeauna un interes sporit în societate. Aceasta se explică prin faptul că tânăra generație este rezerva umanității, de ea depinde prelungirea dezvoltării întregii societăți. Însă infracțiunile săvârșite de minori dau dovadă că acestea se caracterizează printr-o socializare negativă, printr-o educație nesatisfăcătoare și deci integrarea acestora în viața societății ridică o mulțime de probleme. Mai mult ca atât, criminalitatea minorilor este un indicator a degradării unei societăți. Studiarea problemelor delincvenței juvenile, precum și criminalitatea generală, necesită luarea în considerare a situației concrete - politică și socio-economică, pe fondul căreia se formează și se dezvoltă procese criminogene. Din păcate, trebuie să recunoaștem că actualul fundal politic și socio-economic, în mod clar, influențează negativ mediul tineretului, inclusiv cel adolescent. O tendință constantă spre înrăutățirea condițiilor economice de viață a majorității populației țării, inclusiv cu copii minori, duce la o creștere a nivelului de supraîncărcare psiho-emoțională și intensificarea crizei în relațiile de familie. La rândul lor, aceste circumstanțe contribuie la apariția neglijării copilului ca fenomen social.

Cuvinte-cheie: delincvență juvenilă, răspundere penală, prevenirea criminalității minorilor, vulnerabilitate, individualizarea răspunderii penale.

JUVENILE CRIME: CAUSES AND CONSEQUENCES

Juvenile criminality has always been of a great interest as a phenomenon. This fact can be explained as like the young people are the reserves of humanity, On it depends the continuity of development of the entire society. But the crimes made by juveniles prove that they are characterized by the negative socialization, unsatisfactory education and because of this their integration In the social life increase a lot of problems. More than that, Juvenile criminality is an index of the degradation of the society. Studying the problems of juvenile delinquency, as well as general crime, requires consideration of the concrete situation - political and socio-economic, on the background of which criminogenic processes are formed and developed. Unfortunately, we must recognize that the current political and socio-economic background clearly negatively influences the youth environment, including adolescents. A constant trend towards the worsening economic living conditions of most of the country's population, including minor children, leads to an increase in the level of psycho-emotional overload and the intensification of the crisis in family relationships. In turn, these circumstances contribute to the emergence of child neglect as a social phenomenon.

Keywords: juvenile criminality, criminal liability, prevention of juvenile criminality, vulnerability, Individualization of the criminal liability.

CRIMINALITÉ JUVÉNILE: CAUSES ET CONSÉQUENCES

La délinquance juvénile a toujours suscité un intérêt croissant pour ce phénomène de société. Ceci s'explique par le fait que la jeune génération est la réserve de l'humanité, d'elle dépend le prolongement du développement de toute la société. Mais les délits commis par des mineurs montrent qu'ils se caractérisent par une socialisation négative, par une éducation insatisfaisante et donc leur intégration dans la vie de la société pose beaucoup de problèmes. De plus, la délinquance juvénile est un indicateur de la dégradation d'une société. L'étude des problèmes de la délinquance juvénile, ainsi que de la criminalité en général, nécessite de prendre en considération la situation concrète - politique et socio-économique, sur le fond de laquelle se forment et se développent les processus criminogènes. Malheureusement, nous devons reconnaître que le contexte politique et socio-économique actuel influence clairement négativement l'environnement des jeunes, y compris les adolescents. Une tendance constante à la détérioration des conditions de vie économiques de la plupart de la population du pays, y compris les enfants mineurs, conduit à une augmentation du niveau de surcharge psycho-émotionnelle et à l'intensification de la crise des relations familiales. À leur tour, ces circonstances contribuent à l'émergence de la négligence envers les enfants en tant que phénomène social.

Mots-clés: délinquance juvénile, responsabilité pénale, prévention de la criminalité des mineurs, vulnérabilité, individualisation de la responsabilité pénale.

ПОДРОСТКОВАЯ ПРЕСТУПНОСТЬ: ПРИЧИНЫ И ПОСЛЕДСТВИЯ

Преступность в среде несовершеннолетних всегда вызывала большой интерес в обществе. Объясняется это тем, что молодое поколение - резерв человечества, от которого зависит продолжение развития всего общества. Но преступления, совершенные несовершеннолетними, показывают, что для них характерна негативная социализация, неудовлетворительное образование, и поэтому их интеграция в жизнь общества создает множество проблем. Более того, преступность среди несовершеннолетних - показатель деградации общества. Изучение проблем подростковой преступности, равно как и всей преступности, требует учёта той конкретной ситуации - политической и социально-экономической, на фоне которой формируются и развиваются криминогенные процессы. К сожалению, приходится констатировать, что в настоящее время политический и социально-экономический фон оказывает негативное воздействие на молодёжную, в том числе и подростковую среду. Устойчивая тенденция к ухудшению экономических условий жизни основной массы населения страны, в том числе в семьях с несовершеннолетними детьми, приводит к росту психоэмоциональных перегрузок и усилению кризиса в семейных отношениях. В свою очередь, указанные обстоятельства способствуют росту детской безнадзорности как социального явления.

Ключевые слова: преступность несовершеннолетних, уголовная ответственность, предупреждение преступности несовершеннолетних, уязвимость, индивидуализация уголовной ответственности.

Introducere

Termenul de *delincvență juvenilă* este o creație a doctrinei penale și a teoriilor criminologice sau sociologice în încercările lor de a grupa infracțiunile în funcție de criteriul de vârstă a infractorului. Sistemul nostru juridic diferențiază în cadrul categoriei largi de minori câteva subcategorii. Astfel, minorii până la vârsta de 14 ani nu răspund penal, chiar dacă ei comit

infracțiuni (pentru aceștia se iau măsuri cu caracter de ocrotire prin încredințarea familiilor ori altor persoane pentru supraveghere deosebită sau de internare în școli speciale de reeducare). Cei care au vârsta între 14 și 16 ani răspund juridic limitat numai dacă se stabilește existența discernământului la expertiza medico-legală psihiatrică, iar minorii cu vârsta între 16 și 18 ani, având discernământ răspund în fața legii.

Definirea delincvenței juvenile a preocupat un număr mare de cercetători, pornind de la evidențierea caracteristicilor specifice personalității delincventului minor. Astfel, s-a ajuns la conturarea unui “profil psihologic” al acestuia (Popescu-Neveanu, 1978): înclinația către agresivitate, fie latentă, fie manifestată, ce este bazată pe un fond de ostilitate, de negare a valorilor socialmente acceptate (munca, de exemplu); instabilitatea emoțională generată de curențe educaționale și, în ultimă instanță, de fragilitatea eului; inadaptarea socială, provenită din exacerbaria sentimentului de insecuritate, pe care minorul caută să-l suprimă prin schimbarea frecventă a domiciliului, vagabondaj ori prin evitarea formelor organizate de viață și muncă; duplicitatea conduitei, manifestată în discordanța dintre două planuri: unul, cel al comportamentului tainic, intim în care se pregătește infracțiunea și celălalt, nivelul comportamental de relație cu societatea, prin care își trădează de cele mai multe ori infracțiunea; dezechilibrul existențial, exprimat prin patimi, vicii, perversiuni etc. [4, p. 2].

Alte cercetări susțin ca în definirea delincvenței să se pornească de la conceptul de maturizare socială (Preda, 1981). Din această perspectivă, delincventul apare ca un individ cu o insuficientă maturizare socială și cu dificultăți de integrare în societate, care intră în conflict cu cerințele unui anumit sistem valorico-normativ, inclusiv cu normele juridice. Delincventul prezintă un deficit de socializare, determinat de perturbarea sau insuficiența proceselor de asimilare a cerințelor și normelor mediului socio-cultural și a proceselor de acomodare la acesta prin acte de conduită acceptabile din punct de vedere social-juridic. Majoritatea delincvenților se manifestă în diverse moduri, un caracter disonant al maturizării sociale și implicit, al dezvoltării personalității. Astfel întâlnim decalaje între nivelul maturizării intelectuale, pe de o parte, și nivelul dezvoltării afectiv-motivaționale și caracterial-acționale, pe de altă parte, decalaje între dezvoltarea intelectuală și dezvoltarea judecăților

și sentimentelor morale sau atât o perturbare intelectuală cât și o perturbare afectiv-motivațională și caracterială.

Abilitățile intelectuale scăzute predispun copiii la dificultăți de adaptare școlară și fiecare dintre acestea este asociată cu un comportament delincvent. Abilitățile intelectuale scăzute sunt asociate cu dificultăți psihosociale, delincvența crescută reprezentând o manifestare a acestor dificultăți (Rutter & Giler, 1984).

Ce este de fapt delincvența juvenilă? Termenul “*delincvență juvenilă*” nu este întâlnit nici în legislația penală din țara noastră, nici în dreptul pozitiv din alte țări, el fiind o creație a doctrinei penale și a teoriilor criminologice sau sociologice; termenul a fost introdus și generalizat cu intenția de a nu asocia conotațiile prea grave ale conceptului de “criminalitate” cu faptele comise de minori, cărora pentru o faptă similară cu cea comisă de un adult nu li se aplică aceleași pedepse și în nici un caz sancțiuni prevăzute pentru crime. În acest sens, facem referire la articolul 76 din Codul penal care prevede printre circumstanțele atenuante la stabilirea pedepsei săvârșirea infracțiunii de către un minor. Tot conform legislației Republicii Moldova, minorul delincvent este o persoană cu vârsta cuprinsă între 14-18 ani, care a comis o crimă sau o acțiune pasibilă de pedeapsă [2, p. 31], sau *delincvența juvenilă cuprinde totalitatea faptelor prevăzute de legea penală comise de minori responsabili penal și a căror comitere antrenează răspunderea penală* [11, p. 69].

Sistemul juridic național diferențiază în cadrul categoriei largi de minori câteva subcategorii.

Astfel, minorii din prima categorie (sub 14 ani) nu răspund penal, adică nu pot fi recunoscuți responsabili, considerându-se că nu au capacitatea deplină de a discerne între bine și rău sau de a conștientiza gravitatea faptei comise. Acesta este motivul că copiii din această categorie sunt considerați copii în di-

ficultate iar măsurile care se aplică în cazul lor sunt exclusiv de natura asistenței sociale.

Minorii din categoria a 2-a (14-16 ani) răspund penal într-un mod diferențiat. Minorul care are vârsta între 14-16 ani poartă răspundere penală numai pentru săvârșirea infracțiunilor indicate expres în art. 21 alin. (2) Cod penal și anume: art. 145, art. 147, art. 151, art. 152 alin. (2), art. 164, art. 166 alin. (2) și (3), art. 171, art. 172, art. 175, art. 186-188, art. 189 alin. (2), (3) și (4), art. 190 alin. (2) și (3), art. 192 alin. (2), art. 195, art. 196 alin. (4), art. 197 alin. (2), art. 212 alin. (3), art. 217 alin. (4) lit. b), art. 217/1 alin. (3) și alin. (4) lit. b) și d), art. 217/3 alin. (3) lit. a) și b), art. 217/4, art. 217/6 alin. (2), art. 260, art. 268, art. 270, art. 271, art. 273 alin. (2) și (3), art. 275, art. 280, art. 281, art. 283-286, art. 287 alin. (2) și (3), art. 288 alin. (2), art. 290 alin. (2), art. 292 alin. (2), art. 305, art. 317 alin. (2), art. 342, art. 350 CP [1].

Minorii cu vârsta cuprinsă între 14-18 ani răspund penal numai dacă, se dovedește că au fost în stare de responsabilitate în momentul săvârșirii faptei. În cazul când se constată că minorul suferă de debilitate mintală, care nu este legată de o boală psihică, trebuie să se stabilească, de asemenea, dacă el a fost pe deplin conștient de săvârșirea actului. Responsabilitatea constă în capacitatea autorului de a-și da seama de faptele sale și de consecințele pe care le produce săvârșirea lor.

În cazul săvârșirii unei infracțiuni, toți minorii care răspund penal cad sub incidența legii penale, adică sunt sancționați dar în mod diferit față de adulți. Minorilor care au comis fapte penale li se pot aplica măsuri educative și pedepse. Acestea din urmă se aplică numai în cazul în care se consideră că măsurile educative nu sunt suficiente pentru reeducarea minorului. Sancțiunile se stabilesc de către instanța de judecată, în principal după vârsta și gravitatea faptei la care, pentru individualizarea pedepsei, trebuie să se mai țină cont de o serie de factori: gradul de pericol social al faptei, starea fi-

zică și dezvoltarea intelectuală a minorului, dacă a mai săvârșit alte fapte, situația sa familială și orice alte date privind minorul și posibilitățile lui de îndreptare [5].

Minorul care a împlinit vârsta de 16 ani răspunde penal. Față de minorul care răspunde penal se poate lua o măsură educativă ori i se poate aplica o pedeapsă. La alegerea sancțiunii se ține seama de gradul de pericol social al faptei, de starea fizică, de dezvoltarea intelectuală și morală, de comportarea lui, de condițiile în care a fost crescut și în care a trăit și de orice alte elemente de natură să caracterizeze persoana minorului. Pedeapsa se aplică numai dacă se apreciază că luarea unei măsuri educative nu este suficientă pentru îndreptarea minorului.

În conformitate cu prevederile art. 54 Cod Penal, persoana în vârstă de până la 18 ani care a săvârșit pentru prima dată o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă poate fi liberată de răspundere penală în conformitate cu prevederile procedurii penale dacă s-a constatat că corectarea ei este posibilă fără a fi supusă răspunderii penale.

Liberarea de răspundere penală și aplicarea măsurilor de constrângere față de minori se promovează când se dovedește că:

- infracțiunea prezintă un pericol social redus;
- corijarea infractorului este posibilă prin aplicarea măsurilor educative;
- aplicarea măsurii educative asigură preîntâmpinarea săvârșirii noilor infracțiuni.

De aici devine evidentă legătura inseparabilă între aprecierea importanței material-juridice a circumstanțelor ce caracterizează infracțiunea și calificarea acesteia pentru individualizarea răspunderii penale.

La stabilirea pedepsei închisorii pentru persoana care, la data săvârșirii infracțiunii, nu a atins vârsta de 18 ani, termenul închisorii se stabilește din maximumul pedepsei, prevăzute de legea penală pentru infracțiunea săvârșită, reduse la jumătate.

Pentru săvârșirea unei infracțiuni ușoare sau mai puțin grave, pedeapsa se aplică minorului numai dacă se apreciază că luarea măsurii cu caracter educativ nu este suficientă pentru corectarea minorului.

Persoanele care nu au atins vârsta de 18 ani execută pedeapsa cu închisoare în penitenciare pentru minori, ținându-se cont de personalitatea condamnatului, antecedentele penale și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite.

Factorii care declanșează infraționalitatea juvenilă

Determinarea cauzalității criminalității cuprinde studiul asupra tuturor caracteristicilor interne și externe care influențează comportamentul antisocial al minorului.

Este foarte important nu doar a enumera și identifica factorii care au dus la realizarea unei infracțiuni, ci și a analiza în detaliu etapele și circumstanțele care au precedat fenomenul respectiv [7, p. 358].

După cum spunea părintele criminologiei Cesare Lombroso "Fiecare crimă își are originea într-o multitudine de cauze".

În opinia mai multor autori, delicvența juvenilă este alimentată de un șir de factori: interni, individuali, externi și sociali.

Factorii externi sunt, în principal, familia, școala, mediile în care minorul nimereste, șomajul și sărăcia, mass-media, etc. [4, p. 4].

Familia este celula de bază a societății. În primul rând, familia are rolul de socializare, imprimând copilului un anumit standard valoric, precum și atitudini de aderare ori lipsă de cooperare față de anumite valori sociale. Familia este cea care asigură copilului o siguranță indispensabilă atingerii maturității intelectuale, sociale și culturale, precum și o identitate proprie, în baza căreia va fi acceptat ca partener social. Orice perturbare în interiorul structurii familiale are efecte importante asupra formării copilului,

atât la nivelul adaptării sale la societate, cât și asupra structurii sale de personalitate.

Familia generează în comportamentul minorului reflecții pe care acesta le vede, suferă, precum și deprinderi de la părinții săi. Spre exemplu, un copil mereu terorizat și agresat fizic și verbal în familie sa va tinde să aibă un comportament agresiv și față de colegii și prietenii săi în alte medii. Printre factorii care pot favoriza pozitiv sau negativ comportamentul minorului infractor se enumeră:

- Situația economică a familiei;
- Calitatea vieții membrilor familiei și a minorului;
- Stabilitatea familiei (schimbarea frecventă a locului de trai în zone diferite);
- Structura și numărul membrilor familiei minorului;
- Trăsăturile de comportament ale membrilor familiei;
- Obiceiurile și deprinderile familiale;
- Disciplina în cadrul familiei

În funcție de caracterul relațiilor intra conjugale și intrafamiliale distingem [9, p. 466].

- Familii conflictuale, în care conflictele intra conjugale și intrafamiliale capătă valențe dezorganizatorii. Copii din asemenea familii sunt apatici sau hiperactivi, ajungând până la manifestări agresive, sugestibili, nesinceri, atrași de stradă și grupul de semenii, nervoși, instabili din punct de vedere emoțional și comportamental. Ei fug frecvent de acasă, pot lesne adera la grupuri cu orientare antisocială, sunt imaturi social. Cazurile date se complică atunci când dezechilibrul familial mai este afectat alcoolismul unuia sau ambilor părinți.

- Familii dezorganizate, caracterizate prin conduite deviante, sau destrămate, incomplete. Este familia care își pierde integritatea sau în care părinții locuiesc împreună, realizând o intercomunicare minimă. În asemenea familii lipsește autoritatea părinților, care duce la tulburări afective și compor-

tamentale ale copiilor, brutalitate, agresivitate, înstrăinare, insuficiență afectivă.

- Familii cu comportament amoral, în care sunt afectate nu doar relațiile, ci întregul mod de viață, sunt negate și încălcate normele sociale și chiar de drept, părinții fie neimplicându-se total în viața copilului, fie tratându-l cu brutalitate, amoralitate, maltratându-l, silindu-l să cerșească, să fure, în unele cazuri agresându-l sexual, chiar recurgând incest.

Școala. Rolul școlii este important pentru educarea și socializarea copiilor, pentru depistarea celor inadaptați și punerea în aplicare a unor programe de prevenire generală. Prin urmare, școala poate oferi minorului atât o educație corectă și uneori incorectă.

Datorită anumitor divergențe, comportamente neprofesionale din partea profesorilor, cât și importanței de prea multe ori a procesului instructiv decât educative, elevii mai slabi în reușită școlară sunt neglijați în detrimentul celor care au o reușită școlară bună. Acest lucru creează în timp anumite piramide ierarhice, factori care condiționează apariția comportamentului infracțional la minori.

Sărăcia, este și ea unul dintre principalii factori care influențează criminalitatea juvenilă. În funcție de nevoi, aspirații și obligații, unii își vor considera nivelul de trai satisfăcător, alții de-a dreptul mizer. Cu toate acestea, condițiile grele pe care le suferă marea majoritate a familiilor din Republica Moldova, lipsa educației necesare, părinții plecați peste hotare, proasta alimentație și îngrijire materială a copilului, lipsa locuinței stabile, iar uneori chiar lipsa alimentației, medicamentelor, ect., împreună cu alții mii de factori de acest tip favorizează cu siguranță criminalitatea minorilor. Considerăm că oricât de moral nu ar fi copilul, aceste cauze slăbesc câte puțin din psihicul minorului, descurajându-l în discrepanță dintre posibilitățile pe care le are și dorințele sale interne [2, p. 30].

Șomajul explică un anumit procent de acțiuni infracționale. Influența sa se exercită nu numai prin

scăderea bruscă și excesivă a nivelului de trai, ci și prin instabilitatea emoțională pe care o ocazionaază. Șomajul atacă în mod serios echilibrul interior al individului. El atinge grav structura familială la baza sa. Autoritatea tatălui se diminuează considerabil, rolul său de susținător al familiei fiind alterat. Prin urmare, considerăm că în momentul inversării rolurilor familiale poate produce stări de confuzie, de dezechilibru interior, anxietate, alcoolism, dorința de revanșă împotriva societății [7, p. 464].

Anturajul în care minorul își petrece timpul liber este de o importanță foarte mare în primul rând pentru prevenirea criminalității minorilor, dar și pentru cauzele care duc la apariția fenomenului de criminalitate. În depistarea cauzelor criminalității juvenile, o atenție sporită se atrage față de relațiile între prieteni și cunoscuți, împrejurările în care minorii se pomenesc în timpul liber, activitățile cu care aceștia se ocupă sau se relaxează, modul în care comunică. În prezent putem menționa că mulți minori nu au nici o ocupație, părinții fiind în străinătate le oferă toate comoditățile și tot necesarul de care au nevoie, le rezolvă problemele cu care se confruntă de importanță scăzută fără a le da șansa să depună un oarecare efort pentru a obține de sine stătător unele lucruri. Astfel, minorii pierd chiar și interesul de a practica sportul, lectura și alte activități benefice, și încep a se aventura prin consumul de droguri, a băuturilor alcoolice, a fuma, etc., astfel fiind sub influența acestora, comit infracțiuni [2, p. 29-30].

Mass-media este un factor mai nou, și care a devenit în actualitate izvorul principalul care duce la declanșarea în masă a criminalității minorilor în ultima perioadă. Americanul Berkowitz menționa că actele de violență privite la televizor sau cinema, paginile *web*, pot crește rata agresivității unui minor, iar dacă acesta suferă de anumite tulburări psihice, atunci influențele sunt chiar și mai mari. La fel, asupra psihicului persoanei poate acționa și literatura necorespunzătoare, știrile vizionate, articolele din

ziare, etc. Astfel, considerăm că toate acestea per general nu fac alt ceva decât să reclame violența, violul, crimele ce se comit în societate, care la rândul lor, devin principala inspirație pentru minorii delincvenți.

Factorii interni sunt strâns legați de ereditate, de aspectul fiziologic și fizic, temperament, comportament și anumite tulburări mentale.

Factorii ereditari presupun transmiterea caracteristicilor fizice, biologice și psihice de la părinți, buneii, străbunici sau descendenții lor la copii prin intermediul codului genetic (ADN). De fapt, prin intermediul eredității se transmite nu criminalitatea ca atare, ci doar anomaliile psihice care facilitează apariția ei. Dintre anomaliile psihice amintim aici coeficientul scăzut de inteligență, o conduită necontrolată, absența simțului moral [11, p. 68].

Factorii fizici unii criminologi susțin că infractorii minori ar fi inferiori celorlalți copii de aceeași vârstă din punct de vedere fizic: înălțime și greutate. Complexul de inferioritate i-ar determina pe acești copii să fie mai agresivi decât semenii lor [10, p. 28].

Factorii fiziologici influențează în deosebi conduita minorului. Este cunoscut faptul că glandele cu secreție internă au un rol important în exprimarea comportamentului, iar comportamentul poate fi factor de infracțiune (scandal, ceartă, bătăi) când este unul necontrolat agresiv. Procesele afective cum sunt frica, mânia, sunt influențate de adrenalină din glandele suprarenale [8, p. 7].

Temperamentul ca element născut al personalității, joacă un rol important în manifestarea unor infracțiuni și această vârstă. De exemplu, scandalul și bătaia sunt mai frecvent întâlnite la persoanele cu temperament coleric și extravertiți pe când în rândul melancolicilor și flegmaticilor acest tip de infracțiune este mai rar întâlnit [4, p. 5].

Conform datelor statistice extrase din Banca de statistice Moldova constatăm că pe parcursul anului 2020 minorii condamnați de prima instanță, au comis următoarele infracțiuni [6]:

- *Infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei*, s-au comis 18, dintre care 6 omoruri și 12 fiind infracțiuni de viol;

- *Infracțiuni contra patrimoniului*, s-au comis 138, dintre care 119 sunt infracțiuni legate de furt, 13 infracțiuni ce țin de jaf și 6 infracțiuni de tâlhărie;

- *Infracțiuni contra securității publice și a ordinii publice* s-au comis 45, dintre care toate sunt infracțiuni de huliganism;

- *Infracțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale* s-au comis 9, dintre care toate sunt legate de infracțiunile de comercializare sau consum de droguri;

Analizând datele statistice, observăm că maximum de infracțiuni îl constituie infracțiunile comise împotriva patrimoniului aceste atângând nivelul maxim, ceea ce ne permite să spunem că toate aceste infracțiuni au fost comise din cauze economice, iar nivelul minim îl constituie infracțiunile comise *contra sănătății publice și conviețuirii sociale*, aici întâlnim practic factorii externi.

Concluzii

Societatea contemporană, spre regret, lasă o amprentă deloc benefică asupra dezvoltării mentalității minorului. Acum sunt în vogă gadgeturile de ultima generație și vestimentația de brand. Minorului îi este dificil să se afirme într-o societate atunci când provine dintr-o familie social vulnerabilă. Adolescenții din astfel de familii sunt mutilați fizic și psihic de semenii lor, aceste situații favorizează formarea comportamentului infracțional și comiterea infracțiunilor atât din imprudență cât și intenționat.

Referințe bibliografice

1. Codul penal al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 985 din 18.04.2002// M.O. al Republicii Moldova, 14.04.2009, nr. 72-74.

2. PAȘCA, D. *Infractorul minor și reintegrarea sa în comunitate*. Tg. Mureș: Ardealul, 2005.

3. POSTICA, D. *Delincvența juvenilă*. În: „Revista Națională de Drept”, 2011, nr. 6-7.

4. GLADCHI, G., POPA, V. *Particularitățile determinării criminologice a criminalității minorilor*. În: „Revista Națională de Drept”, nr. 7.

5. http://www.justice.gov.md/public/files/file/studii_minori/Studiu_cu_privire_la_copii_aflati_sub_varsta_raspunderii_penale-N_Besliu_Sv_Haraz-2011.12.08.2017.pdf. Situația cu privire la copii aflați în conflict cu legea sub vârsta răspunderii penale (accesat la 25.06.2021).

6. <https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/>

ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala__12%20JUS__JUS020/JUS020900.px/table/tableViewLayout1/?rxid=2345d98a-890b-4459-bb1f-9-b565f99b3b9 Biroul Național de statistică al Republicii Moldova (accesat la 07.05.2021).

7. BRÎGĂU, M. *Criminologie*. Chișinău, 2010.

8. POP, O., BUJOR, V. *Cauzalitatea în criminologie*. Editura Mirton Timișoara, 2002.

9. ROTARI, O. *Criminologie*. Ediție revăzută și adăugită. Chișinău, 2011.

10. OANCEA, Ion. *Probleme de criminologie*. Ed. ALL Educational S.A., București, a. 1994, 1998

11. BOGDAN, S. *Criminologia*. Editura Sfera Srl, 2005.

